

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึง

1. ความหมายของการรับรู้
2. ความหมายและขอบข่ายของศิลปกรรม
3. คณะศิลปกรรมศาสตร์
4. หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
5. คุณภาพของบัณฑิตสาขาตุรียางคศิลป์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการรับรู้

เดโช สวานานท์ (2512 : 221) ได้ให้ความหมายการรับรู้ (Perception) ว่ามีหลายความหมายด้วยกัน ความหมายที่ใช้กันทั่วไปได้แก่ความหมายที่บ่งถึงเหตุการณ์ในบุคคล อันมีประสาทส่วนการรับรู้เป็นตัวการสำคัญก่อให้เกิดขึ้นและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหรือองค์ประกอบอื่น ๆ หนุนเนื่อง

เหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นการรับรู้นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของประวัติชีวิตของบุคคล ถ้าเป็นการรับรู้คุณภาพของบัณฑิตจากบุคคลต่าง ๆ อาทิเช่น ผู้บังคับบัญชาของตัวบัณฑิตเอง และอาจารย์ผู้สอนบัณฑิตนั้น ๆ ย่อมจะมีปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มาเป็นตัวกำหนดบัณฑิต

Carter V. good (1973 : 413) ให้ความหมายของการรับรู้ (Perception) ว่า (1) ในความหมายที่แคบที่สุด หมายถึง การตระหนัก (Awareness) ถึงสิ่งภายนอก สภาวะการณ์ภายนอก และความสัมพันธ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการกระตุ้นทางประสาทสัมผัส (2) เป็นกระบวนการต่อเนื่องซึ่งเชื่อมโยงปัจจุบันกับความประทับใจในอดีต (3) ในความหมายที่กว้างกว่านั้นก็คือ การตระหนักไม่ว่าในเรื่องใดหรือเกิดขึ้นอย่างไร

นอกจากนั้นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ยังขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้รับรู้ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละคน (สุชา จันทน์เอม, 2531 : 124) ได้กล่าวถึงอิทธิพลที่ทำให้บุคคลมีการรับรู้ต่างกัน ได้แก่ (1) ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลจะทำให้บุคคลรับรู้ภาพหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือรูปที่มีการรับรู้ได้เป็นสองแง่สองมุม (2) ความต้องการ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ถ้าสภาวะทางร่างกายของบุคคลใดต้องการสิ่งใดมาก ก็จะรับรู้สิ่งนั้นได้ดี (3) อิทธิพลทางสังคม (Social Factor) สภาพความเป็นอยู่ของวัฒนธรรมและสังคมก็ทำให้คนแต่ละกลุ่มรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาต่าง ๆ การรับรู้จึงหมายถึง การตระหนักและตีความเกี่ยวกับสิ่งภายนอก สภาวะการณภายนอก และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากประสาทสัมผัส ซึ่งการตีความนี้จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความต้องการ และอิทธิพลทางสังคมของผู้รับรู้

ฉะนั้น การรับรู้คุณภาพบัณฑิต คือ การที่บัณฑิต อาจารย์ และผู้บังคับบัญชา ตระหนักและตีความเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต จากประสบการณ์ ความต้องการที่มีต่อบัณฑิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้ที่รับรู้ ดังนั้น การศึกษาวิจัยการรับรู้ของบัณฑิตครั้งนี้หมายรวมถึงภาพลักษณะของบัณฑิต ตามคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงคุณภาพในตัวบัณฑิต อันเกิดจากผู้รับรู้เกิดความประทับใจ ความพึงพอใจ ความคิดเห็นและค่านิยมต่อบัณฑิตวิชาเอกดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ความหมายและขอบข่ายของศิลปกรรม

คำว่า "ศิลปกรรม" ตามความหมายพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายเป็น "การช่าง สิ่งที่เป็นศิลป์" ดังนั้น ศิลปกรรมศาสตร์จึงหมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการช่าง สิ่งที่เป็นศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์นั้นใช้ชื่อ เป็นภาษาอังกฤษว่า (Department of Fine and Applied Arts) ตามความนิยมน่าจะแปลเป็นภาษาไทยว่า คณะจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ เพราะในการแบ่งประเภทของศิลปะตามสากลนั้น มักนิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ศิลปะที่เน้นประโยชน์ใช้สอย (Useful Arts) หรือนิยมเรียกว่า "ประยุกต์ศิลป์" เสฐียรโกเศศใช้คำว่า "สารัตถศิลป์" หมายถึง สิ่งซึ่งเนื่องด้วยฝีมือแต่มุ่งหนักไปในทางประดิษฐ์ให้เกิดประโยชน์แก่การใช้สอย เช่น การประดิษฐ์เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม หรือเครื่องใช้ไม้สอย เป็นต้น สาขาวิชาที่มักจะเคยได้ยินกันคือ ศิลปะอุตสาหกรรม หรือ อุตสาหกรรมศิลป์

(Industrial Arts) เป็นศิลปะที่เน้นถึงประโยชน์ใช้สอยเพื่อความสะดวกในชีวิตประจำวัน ศิลปะอุตสาหกรรมแตกต่างจากงานจิตรศิลป์ตรงที่ศิลปะอุตสาหกรรมสร้างขึ้น เพื่อความสุขทางกาย เป็นสำคัญ และ เน้นกระบวนการผลิตที่ได้จำนวนมาก ๆ ส่วนศิลปะหัตถกรรม (Crafts) เป็นงานที่ใช้ฝีมือเป็นหลัก ซึ่งมักจะมุ่งประโยชน์เพื่อความสวยงามและการใช้ประโยชน์ เช่น ภาชนะดินเผา เครื่องจักสาน หรือ เครื่องเงิน เป็นต้น ทั้งนี้ว่าเป็นการผสมผสานงานศิลปะกับงานช่างเข้าด้วยกัน ข้อแตกต่างระหว่างงานช่างกับงานศิลปะแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างงานช่างกับงานศิลปะ

งานช่าง	งานศิลปะ
1) มุ่งประโยชน์ใช้สอย	1) มุ่งด้านความงาม
2) การผลิตเพื่อสนองความต้องการเบื้องต้น	2) การผลิตเพื่อสนองความต้องการชั้นสูง
3) คุณค่าของงานจำกัด ใช้เวลาแน่นอน และผลผลิตมีจำนวนมาก	3) คุณค่าของงานกว้างขวางไม่มีขอบเขต ไม่มีเวลาแน่นอน ผลผลิตมีจำนวนน้อย
4) งานช่างมีวิธีการวางแผน และวิธีการวัด ล่วงหน้า ทำตามวิธีการฝึกฝนมา	4) งานศิลปะผู้สร้างไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ชัดเจน จะต้องคอยแก้ไขอยู่เสมอ

เสถียรโกเศศ ได้สรุป เปรียบเทียบงานช่างกับงานศิลปะไว้ดังนี้

อันคำว่าจิตรศิลป์นั้นถ้าอย่างไทย ๆ อธิบายง่าย ๆ ก็หมายความว่าฝีมือช่างนั่นเอง ช่างประดิษฐ์ ช่างแต่ง หรือช่างแสดงเพื่อความงาม ก็เป็ช่าง เป็นช่างฝีมือมีความสามารถหรือจะให้พูดให้ตรงทีเดียว ก็คือช่างมีความคิดนั่นเอง ความคิดนำมือไปฝรั่งเรียกช่างอย่างนี้ว่า Artist เราเรียกใหม่ว่าศิลปิน" (จรรยาณง แสงวิเชียร, 2529 : 25)

2. ศิลปะที่ไม่เน้นประโยชน์ใช้สอย (Fine Arts) หรือนิยมเรียกว่า "จิตรศิลป์" หมายถึง ศิลปะที่มุ่งเน้นไปในทางประดิษฐ์เพื่อการสร้างสรรค์ ทางความงามมากกว่าเพื่อเกิดประโยชน์แก่การใช้สอย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง จิตรศิลป์เป็นศิลปะที่ไม่เน้นประโยชน์อื่นใดเกินไปกว่าความปรารถนาของศิลปินเพื่อการสร้างสรรค์

พระยาอนุমানราชธน ได้อธิบายในหนังสือศิลปะสงเคราะห์ว่า Fine = งานบริสุทธิ์ ทางศิลปะ หมายความว่า ดีเลิศ บริสุทธิ์ สมบูรณ์ มีสง่า หรือ หมายถึง คุณสมบัติอันเร้าใจให้ เกิดความรู้สึกทางความงาม เพราะฉะนั้น ศิลปะผลิตรายที่มีคุณสมบัติเช่นนั้น เราเรียกว่า Fine Arts หรือ วิสุทธิศิลป์ ซึ่งแต่เดิมเรียกว่า ประณีตศิลป์ เพราะประณีตเกี่ยวกับฝีมือ วิธีทำ หรือทางเทคนิค ส่วนศิลปะเป็นเรื่องของความรู้สึกทางอารมณ์ หรือจิตใจ จึงเปลี่ยนเป็นวิจิตรศิลป์ แต่คำว่า "วิจิตร" มีความหมายเพียงว่างานเท่านั้น ทาตรงกับคำว่า "Fine" ในภาษาอังกฤษไม่ เพราะคำว่า "Fine" ในทางศิลปะเขาหมายความว่า บริสุทธิ์ผุดผ่อง ยอดเยี่ยม หรือไม่มีสิ่งอื่น ที่ไม่เกี่ยวกับศิลปะเข้าไปเจือปน ด้วยเหตุนี้จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งให้เป็นไวพจน์ของคำว่า Fine Art ว่า Pure Art คือ ศิลปะบริสุทธิ์

จะเห็นว่า Fine Art ใช้กันทั่วไปว่า วิจิตรศิลป์นั้นยังสื่อความหมายคลาดเคลื่อนอยู่ บ้าง ด้วยเหตุที่ว่าภาษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะเป็นศิลปะเหมือนกัน คำว่า Applied Art ที่ใช้ภาษาไทยว่า "ประยุกต์ศิลป์" ก็คือ ศิลปะที่เน้นไปในทางงานช่าง ส่วน Fine Art ที่ใช้ภาษาไทยว่า วิจิตรศิลป์ ก็คือ ศิลปะที่เน้นเพื่อความบริสุทธิ์ทางความคิดและความงาม คำว่า "ศิลปกรรม" ซึ่งแปลว่า "การช่าง สิ่งที่เป็นศิลป์" ตรงกับคำว่า Fine and Applied Arts เสฐียรโกเศศ แบ่ง วิจิตรศิลป์ ตามรูปแบบของสื่อได้เป็น 2 สาขา คือ

1. สถิตยศิลป์ (Static Arts) คือ ศิลปะอยู่กับที่ หรือ ศิลปะกินเนื้อที่ (Space Arts) ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม เพราะการก่อสร้างเพื่อความงามคือ สถาปัตยกรรม การปั้น การหล่อ และการแกะสลักลวดลาย ที่เป็นประติมากรรม แม้แต่การวาดรูป เขียนรูปภาพและลวดลาย คือ จิตรกรรมทำเสร็จแล้วตามปกติก็ตั้งอยู่กับที่ หรือกินเนื้อที่
2. จลนศิลป์ (Dynamic Arts) คือ ศิลปะที่มีแรงมาเคลื่อนไหว เพราะศิลปะเช่นนี้ จะปรากฏเป็นศิลปะได้จะต้องมีแรงกำลังมาทำให้เคลื่อนไหว ได้แก่ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ และ วรรณศิลป์

ราชบัณฑิตยสภาได้แบ่ง "สำนักศิลปกรรม" ออกเป็นประเภท วรรณศิลป์ ประเภท สถาปัตยกรรม และประเภทวิจิตรศิลป์ ในประเภทวิจิตรศิลป์ยังแบ่งสาขาวิชาดังนี้ คือ จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และศิลปะการละคร

UNESCO แบ่งสาขาทางวิจิตรศิลป์แตกต่างออกไปอีก และเนื่องจากวิวัฒนาการทางวิชาการศิลปะในบัจจุบันนี้ได้พัฒนาไปกว่าเดิมนี้มากมาย เป็นผลให้เกิดสาขาวิชาใหม่ ๆ ขึ้น เช่น ศิลปะภาพพิมพ์ ศิลปะภาพถ่าย บางแห่งยังรวมเอาวิชาเครื่องปั้นดินเผา (Ceramics) หัตถศิลป์ (Crafts) และสิ่งทอ (Weaving) และเครื่องประดับอยู่ในประเภทวิจิตรศิลป์ด้วย เพราะเทคโนโลยี และวิทยาการค้ำถ้าวหน้าทำให้การใช้สื่อในการแสดงออกทางวิจิตรศิลป์เป็นไปได้อย่างกว้างขวางไม่จำกัดขอบเขต

3. คณะศิลปกรรมศาสตร์

3.1 ประวัติและความเป็นมา

คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นคณะที่ 15 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพทางด้านศิลปะของประเทศ นอกเหนือจากที่เคยทำอยู่แล้ว ในบางคณะและยังแสดงให้เห็นถึงการสร้างสมดุลที่เหมาะสมระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

การก่อตั้งเริ่มจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เสนอโครงการ "ศิลปกรรมศาสตร์" ครั้งแรกในการสัมมนาหัวหน้าแผนกวิชาเรื่อง "การพัฒนาการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ระหว่างวันที่ 12-14 สิงหาคม 2514 กำหนดให้จัดตั้งหน่วยวิชาการทางศิลปกรรมศาสตร์ขึ้นในปี พ.ศ. 2517 และได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยให้จัดอยู่ในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2515-2519 แต่โครงการต้องล่าช้าออกไปเพราะการย้ายแผนกวิชาศิลปกรรม ซึ่งในขณะนั้นหลักสูตรคือ ศิลปอุตสาหกรรมมีหลักสูตร 3 ปีแรก เหมือนแผนกวิชาสถาปัตยกรรม โดยที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะใหม่ คือ ศิลปกรรมศาสตร์ และได้เปลี่ยนชื่อเป็นภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรมในเวลาต่อมา (ทรงคุณ อัครถาวร, 2519 : 14-15)

ต่อมาโครงการศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการพิจารณาบรรจุในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 พ.ศ. 2520-2529 โดยมีหลักการให้จัดตั้งเป็น "คณะศิลปกรรมศาสตร์" มี 5 ภาควิชา คือ หัตถศิลป์ นฤมิตรศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ศิลปะการละคร และวรรณศิลป์ และให้จัดตั้ง "หอศิลป์" หรือศูนย์ศิลปะสร้างสรรค์ควบคู่กันไป

ในปี พ.ศ. 2521 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาทบทวน
โครงการในแผน โดยให้เปิด 3 แผนวิชาก่อน คือ ทศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ ส่วนศิลปการละคร
ควรให้อยู่ที่คณะอักษรศาสตร์ สำหรับวรรณศิลป์ควรพิจารณาโดยละเอียดอีกครั้ง โดยเสนอแนะ
ให้มีการเรียนข้ามคณะด้านศิลปกรรมและศิลปประยุกต์ และมีวิชาสัมพันธ์เป็นวิชาเอกและโท
ใน 5 คณะ คือ ศิลปกรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ครุศาสตร์ และนิเทศศาสตร์
ซึ่งเป็นผลดีกับแผนการเรียนโดยไม่ต้องอาศัยภาควิชา ในช่วงนี้ได้พิจารณาวางโครงหลักสูตรและ
แผนดำเนินงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2523 มหาวิทยาลัยได้ตั้งคณะกรรมการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ และ
หอศิลป์ ขึ้นพิจารณาให้มี 4 ภาควิชา คือ ทศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์ และ
พร้อมทั้งจัดทำหลักสูตร เสนอต่อที่ประชุมคณบดีและสภามหาวิทยาลัย

ที่ประชุมคณบดีได้พิจารณาโครงการจัดตั้งและหลักสูตร ในปี พ.ศ. 2524 เห็นว่า
คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นคณะที่เกี่ยวข้องกับสาขาศิลปประยุกต์ในหลายคณะและ เป็นการตั้งคณะ
ใหม่ในรอบ 10 ปี จึงน่าจะพิจารณาโดยละเอียดจัดทำในรูปของแผนกอิสระไปก่อน หรืออาจจะ
รวมกับคณะอักษรศาสตร์ไปก่อน เหตุผลที่สำคัญคือจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรก่อน

ดังนั้น ในปีถัดมาจึงได้มีการจัดตั้งโครงการศิลปกรรมศาสตร์ในรูปแผนกอิสระขึ้น
โดยอาศัยพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 กำหนดให้มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วน
ราชการออกไปเป็นแผนกอิสระได้ พร้อมกับเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรไปด้วย

ในปี พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยได้พิจารณาขั้นตอนการจัดตั้งคณะและพิจารณาหลักสูตร
อีกครั้งหนึ่ง คณะกรรมการได้เสนอแนะให้เปิดภาควิชาทศนศิลป์ และดุริยางคศิลป์ ไปก่อน และ
ในปีนี้อเองสภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้จัดตั้งศิลปกรรมศาสตร์ พร้อมอนุมัติหลักสูตร

ในปี พ.ศ. 2527 จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2527
โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ว่า

"โดยที่การศึกษาเกี่ยวกับศิลปกรรมศาสตร์ เช่น ดุริยางคศิลป์
ทศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ และนาฏศิลป์ มีลักษณะที่ขาดการวิจัย พัฒนาและ
ส่งเสริมให้มีวิวัฒนาการด้านศิลปกรรมของชาติ เนื่องจากแนวการศึกษา
ส่วนใหญ่ในปัจจุบันมุ่งผลิตกำลังคนสำหรับการสอนในโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และผลิตกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญหรือ
ทักษะ เฉพาะทางมากกว่าผลิตบัณฑิตทางศิลปกรรมศาสตร์ที่มีความรู้

ความสามารถที่จะทำการวิจัยและพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาศิลปกรรมศาสตร์อย่างแท้จริง ทบวงมหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการวิจัยพัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมทางด้านศิลปกรรมของชาติอันเป็นการพัฒนาทางจิตใจของประชากรควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านวัตถุ” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 101) ตอนที่ 34 ฉบับพิเศษ หน้า 1)

3.2 คณะศิลปกรรมศาสตร์แบ่งภาควิชาและสาขาดังนี้

3.2.1 ภาควิชาทัศนศิลป์ (Visual Arts) ซึ่งได้แก่ สาขาวิชาต่าง ๆ

4 สาขา คือ

3.2.1.1 จิตรกรรม (Painting) ทำการสอนในการวาดรูปเขียนรูป ทั้งที่เป็นของไทยและสากลในทุก ๆ เทคนิค เช่น สีฝุ่น สีน้ำ สีน้ำมัน เป็นต้น

3.2.2.2 ประติมากรรม (Sculpture) ทำการสอนในการปั้นหล่อ และแกะสลัก เพื่อสร้างสรรค์งานในรูปทรง 3 มิติเป็นส่วนใหญ่

3.2.2.3 ศิลปะภาพพิมพ์ (Printmaking) ทำการสอนและสร้างสรรค์ศิลปะงานพิมพ์ เช่น ภาพพิมพ์ฉนวน (Relief Prints) ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio) ภาพพิมพ์ฉากรไหม (Silk - Screen) และภาพพิมพ์หิน (Lithograph)

3.2.2.4 ศิลปะภาพถ่าย (Photography) ทำการสอนเพื่อสร้างงานศิลปะโดยใช้ภาพถ่ายเป็นสื่อทางสุนทรียภาพ

3.2.2 ภาควิชาอนุภูมิภาคศิลป์ (Creative Arts) ซึ่งประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ 4 สาขา คือ

3.2.2.1 เรขศิลป์ (Graphic Arts) ทำการสอนเพื่อสร้างสรรค์ในงานเรขศิลป์ ได้แก่ สิ่งพิมพ์การประดิษฐ์ตัวอักษร การออกแบบโฆษณา ทัณฑ์วิธีการพิมพ์ การจัดวางรูปเล่ม

3.2.2.2 ทัศนศิลป์ (Crafts) ทำการสอนและสร้างสรรค์ในงานทัศนกรรมต่าง ๆ และรวมไปถึงงานทัศนศิลป์งานช่างสิบหมู่ของไทยด้วย

3.2.2.3 ทัศนศิลป์ (Decorative Arts) เช่น การออกแบบเครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย ฉากละคร เครื่องเรือน เป็นต้น

3.2.2.4 นิทรรศการศิลป์ (Exhibition Arts) ทำการสอนเกี่ยวกับทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารและการจัดการแสดงนิทรรศการ ทั้งที่เป็นงานวิชาการ งานสื่อสาร ทั้งที่เป็นการแสดงถาวรและชั่วคราว การบริหารและการจัดทอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงภาพ ตลอดจนการอนุรักษ์ ดูแล ซ่อมแซม โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ

3.3.3 ภาควิชานาฏศิลป์ (Dance) ทำการสอนและวิจัยด้านนาฏศิลป์ และการแสดง แบ่งเป็น 4 สาขา คือ

3.3.3.1 นาฏศิลป์ไทย เช่น โขน ละครนอก ละครใน

3.3.3.2 นาฏศิลป์สากล เช่น โมเดิร์นแดนซ์ บัลเล่ย์ ละครใบ้

3.3.3.3 นาฏศิลป์ตะวันออก เช่น นาฏศิลป์จีน อินเดีย อินโดนีเซีย เกาหลี

3.3.3.4 นาฏศิลป์พื้นเมือง เช่น การละเล่นพื้นเมือง ของชาติต่าง ๆ

3.3.4 ภาควิชาดุริยางคศิลป์ (Music) ทำการสอนและวิจัยทั้งทาง ทฤษฎีและการปฏิบัติ

3.3.4.1 ดุริยางค์ตะวันตก เช่น การขับร้อง เครื่องสาย เครื่องเป่า

3.3.4.2 ดุริยางค์ไทย เช่น พิพาทย์ เครื่องสายและ ขับร้อง เป็นต้น

3.3.4.3 ดุริยางค์ตะวันออก เช่น อินเดีย จีน เกาหลี อินโดนีเซีย พม่า เป็นต้น

3.3.4.4 ดุริยางค์พื้นเมือง เช่น ดนตรีพื้นเมืองของชาติ ต่าง ๆ

4. หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

4.1 ความสำคัญ

การจัดการศึกษาของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มุ่งที่จะเสริมและสร้าง พัฒนาการของผู้เรียนให้พร้อมด้วยพุทธิศึกษา และจริยศึกษา โดยวิธีการจัดการศึกษาทางด้าน

หลักสูตรและระบบ การให้บริการที่ผสมผสาน สิ่งแนะ สิ่งนำ และสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความพร้อมของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ มาโดยตลอด ในลักษณะการจัดการศึกษาเช่นนี้ ก็เพื่อจะสร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้พร้อมด้วยวิชาการ ความรู้ และคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ที่จะสามารถเป็นผู้สืบทอดเอกลักษณ์ความเป็นไทย และมรดกทางด้านวัฒนธรรมและศิลปะที่สืบทอดจากอดีตจนปัจจุบันต่อไปได้ ทั้งนี้เป็นไปตามความเชื่อที่ว่าศิลปวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สะท้อนความรุ่งเรืองของประเทศชาติ โดยการจัดการศึกษาได้ปรากฏแนวนโยบายอย่างเด่นชัดในหมวดที่ 6 ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งกำหนดให้

รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึก
ในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียม
และประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์

โดยที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตบุคลากรด้านศิลปะกระจายอยู่ทุกระดับการศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา และเทคนิค และดุริยางคศิลป์/นาฏศิลป์ ที่มุ่งผลิตบุคลากรใน 3 ลักษณะ คือ (กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529 : 10)

1. นักศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะ เฉพาะสาขาวิชา ซึ่งจัดอยู่ในระดับปริญญาตรี

2. นักศิลปกรรมศาสตร์ ในลักษณะแรงงานฝีมือ

3. ครูศิลปศึกษา

ลักษณะดังกล่าว เป็นการมุ่งผลิตศิลปศึกษาสำหรับการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และกลุ่มผู้มีความเชี่ยวชาญทักษะ เฉพาะทางมากกว่าผลิต "ศิลปินบัณฑิต" ที่มีความรู้ความสามารถบุกเบิกความรู้ความก้าวหน้าใหม่ในสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้ การผลิตกำลังคนดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กรณี คือ

1. ความต้องการกำลังคน เพื่อการทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรมเก่า
2. ความต้องการกำลังคน เพื่อการสร้างสรรคศิลปวัฒนธรรมใหม่
3. ความต้องการกำลังคน แข็งแรงธุรกิจ

ในลักษณะความต้องการที่ 1 และ 2 นั้นเป็นไปตามนโยบายการสืบทอดและการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมให้คงเป็นสิ่งสะท้อนเอกลักษณ์ของชาติ ส่วนความต้องการกำลังคนใน เชิงธุรกิจนั้น ยังไม่มีการศึกษากันอย่างจริงจัง (กองแผนงาน, 2529 : 1) เพียงแต่รวบรวมได้จากแนวคิด ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ว่าปัจจุบันศิลปกรรมได้ เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวิธีการนำสินค้าออกสู่ตลาดและ คุณสมบัติของสินค้าของฝ่ายผลิตกับผู้บริโภค ให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้อย่างรวดเร็วที่สุด ทั้งนี้ โดยการดำเนินงานในลักษณะกลุ่มบุคคลร่วมกับนักธุรกิจ นักวิชาการ นักโฆษณา นักการตลาด เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในกำลังผลิตปัจจุบันยังขาดการสนองต่อความต้องการกำลังคนที่มีคุณสมบัติ ด้านการศึกษาอย่างน้อยวุฒิปริญญาตรี ที่มีความ เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของศิลปกรรมศาสตร์สาขา ต่าง ๆ อย่างเชี่ยวชาญ ได้รับการอบรมให้สามารถผสมผสานแนวคิดต่าง ๆ เพื่อการถ่ายทอดและ พัฒนาสิ่งใหม่ขึ้น ทั้งมีโอกาสดำเนินการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการศึกษาและค้นคว้าความรู้ ด้านวิชาการด้วยตนเองต่อไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตบัณฑิตศิลปกรรมศาสตร์ขึ้น

4.2 วัตถุประสงค์

คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นหน่วยงานระดับคณะในสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทำหน้าที่

4.2.1 ผลิตบัณฑิต นักวิชาการ และนักวิชาชีพด้านศิลปสร้างสรรค์ทุก สาขา ทั้งสาขาทัศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์

4.2.2 ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ประสบการณ์ และคุณภาพ พร้อมทั้งจะรับใช้ ประเทศ เป็นผู้นำในการยกระดับมาตรฐานศิลปะ และวัฒนธรรมให้สูงขึ้น

4.2.3 เพื่อค้นคว้าวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมไทย เพื่อเผยแพร่ทุนบำรุง และเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างสรรค์ศิลปกรรมให้ เหมาะสมกับความต้องการของประเทศอยู่ เสมอ

4.2.4 เพื่อสนับสนุนบัณฑิตในขณะเปิดสอนวิชาด้านศิลปกรรมและ ศิลปสัมพันธ์ ให้เป็นผู้รอบรู้ในศิลปวิทยาการสามารถแสดงออกทางด้านศิลปสร้างสรรค์ได้อย่าง ผสมผสานกับวิชาชีพของตนยิ่งขึ้น

4.2.5 เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทางศิลปอารยธรรมกับบัณฑิตทุกคณะใน มหาวิทยาลัยและประชาชนทั่วไป โดยอาศัยหลักสูตรควบคู่กับการเผยแพร่ของ "หอศิลป์" ในความ รับผิดชอบของคณะ จะสามารถสร้างค่านิยมทางสุนทรียภาพและจริยธรรมในบรรดานิสิตนักศึกษา และประชาชน เป็นการยกระดับความรู้และ เสริมสร้างความหมายและคุณค่าให้กับชีวิตในสังคมยิ่งขึ้น

4.3 โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษากำหนดไว้ 4 ปี จำนวน 135 หน่วยกิต ซึ่งเป็นวิชาการศึกษาทั่วไป 22% พื้นฐานคณะทั้ง 4 สาขา 11% วิชาเฉพาะสาขา 60% วิชาเลือก 7% (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529 : 6-7) จำแนกออกดังนี้

4.3.1 วิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) มีวิชาบังคับ 30 หน่วยกิต แบ่งเป็น 3 กลุ่มพื้นฐาน คือ

4.3.1.1 พื้นฐานมนุษยศาสตร์

4.3.1.2 พื้นฐานสังคมศาสตร์

4.3.1.3 พื้นฐานวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

4.3.2 วิชาพื้นฐานคณะ (Foundation Course) จำนวน 18 หน่วยกิต

4.3.3 วิชาเฉพาะสาขา จำนวน 78 หน่วยกิต

4.3.4 วิชาเลือก จำนวน 9 หน่วยกิต

4.4 เป้าหมายของหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

จากจุดมุ่งหมายที่ภาควิชาดุริยางคศิลป์มุ่งที่จะผลิตบัณฑิตดุริยางคศิลป์ว่า จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านทฤษฎี มีความเชี่ยวชาญในประวัติศาสตร์และการค้นคว้าวิจัย และเชี่ยวชาญด้านทักษะต่าง ๆ ที่ตนศึกษา ซึ่งตามหลักสูตรได้แบ่งกลุ่มวิชาเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ จะเห็นได้ว่า บัณฑิตเมื่อต้องมีความเชี่ยวชาญตามวัตถุประสงค์ข้างต้น จะต้องศึกษาให้ครบหลักสูตรซึ่งมีวิชาเฉพาะสาขา จำนวนถึง 78 หน่วยกิต

โกวิท ชันธิศิริ (2529 : 22) กล่าวถึงการเรียนการสอนว่า อาจารย์ในภาควิชาดุริยางคศิลป์ควรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการปลูกฝังความสามารถในการแสดงออกของนิสิตผู้เรียนสาขาวิชานี้ เพื่อการนำเอาศิลปะและศาสตร์ที่เรียนมาสื่อความหมายถ่ายทอดจินตนาการและความบันเทิงใจในการทำงานอย่างมีระเบียบวินัยและมีประสิทธิภาพ โดยเปิดโอกาสให้นิสิตได้ฝึกซ้อมปรับตัวและเข้าใจระบบของการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการฝึกฝน การค้นคว้า การฝึกทักษะ การฟังเพลง การสอบถามปัญหาจากผู้สอน เมื่อนิสิตสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

นอกจากบัณฑิตจะต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขาแล้ว ยังต้องศึกษาวิชาการศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย (General Education) อีก 30 หน่วยกิต วิชาพื้นฐานคณะซึ่งรวมทั้งพื้นฐานด้านดุริยางคศิลป์ นฤมิตศิลป์ นาฏยศิลป์ ทั้งสิ้น 15 หน่วยกิต ทฤษฎีและประวัติดุริยางคศิลป์ รวม 42 หน่วยกิต มีวิชาเลือก 12 หน่วยกิต และเลือกเสรีอีก 9 หน่วยกิต โดยเฉพาะวิชาพื้นฐานการศึกษาที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้เรียน 30 หน่วยกิตนั้นนับว่าเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญคือตัวบัณฑิตสาขาดุริยางคศิลป์ในด้านทำให้เป็นบัณฑิตโดยสมบูรณ์ มีความรอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และยังมีส่วน เสริมสร้างคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศและคุณลักษณะของความ เป็นพลเมืองที่ดี

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2519 : 136) ได้เสนอโปรแกรมวิชาพื้นฐานการศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ว่าควรเน้น 3 ด้าน คือ

1. ทักษะ (Skills) หน้าที่หลักของวิชาพื้นฐานการศึกษา คือจะต้องช่วยให้นิสิต นักศึกษามีทักษะในการศึกษาระดับอุดมศึกษาและสามารถใช้ทักษะนั้นไปดำรงชีวิตได้อย่าง เป็นสุข ในระดับอุดมศึกษานั้นนิสิตนักศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาด้วยตนเอง จะต้องมี ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ การคิดอย่างมีเหตุผลก็มีความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างยิ่ง

2. ความเข้าใจปัญหาทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (Understanding of Domestic and International Problems) นอกจากจะมีทักษะที่จำเป็นแล้วยังจะต้องเข้าใจวิวัฒนาการสภาพสังคมไทย และอิทธิพลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจ ควรจะครอบคลุม ความภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม ค่านิยมของคนไทย ระบบสังคมและปัญหาสังคม บทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ีระหว่างชาติ

2.1 ศิลปวัฒนธรรม นิสิตนักศึกษาจะต้องเข้าใจศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทย และการทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมที่งดงามด้วย

2.2 ค่านิยม นิสิตนักศึกษาจะต้องเข้าใจค่านิยมที่งดงามของไทย การยอมรับค่านิยมอื่นอย่างมีเหตุผลโดยปรุงแต่งให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย โดยไม่เกิดความขัดแย้งขึ้น (Rolland G. Paulston, 1975 : 11)

2.3 ระบบสังคมและปัญหาสังคม นิสิตนักศึกษาจะต้องเข้าใจระบบสังคมของตนและปัญหาสังคม ทพว่านักศึกษาในประเทศกำลังพัฒนามีความรู้ความสามารถในการเข้าใจสังคมและระบบสังคมน้อยกว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยตะวันตก (Sodprasert, 1974 : 47) ความรู้ความสามารถและวินัย เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ หากนิสิตนักศึกษาไม่มีความรู้ในปัญหาสังคมและระบบสังคม จะทำให้ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

2.4 บทบาทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ นิสิตนักศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลกระทบต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.5 ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศนับวันยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น นิสิตนักศึกษาจะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างชาติโดยเฉพาะสันติภาพ

3. ทักษะและสุนทรียภาพ

สำหรับวิชาพื้นฐานการศึกษานั้น ทักษะและความรู้ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับบัณฑิตปริญญาตรีที่จะเป็นผู้ที่มีคุณภาพในสังคมได้ จำต้องอาศัยการมีทัศนคติที่ดีต่อสังคมที่ตนจะต้องออกไปเผชิญและความซาบซึ้งในคุณธรรม จริยธรรม ด้วย (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์, 2519 : 144-145) ดังนั้น การจัดวิชาในกลุ่มพื้นฐานการศึกษาจึงต้องมีรายวิชาที่ว่าด้วยธรรมชาติและความงามของศิลปะ ความรับผิดชอบต่อศีลธรรม จรรยาบรรณในอาชีพแห่งตน และวิถีชีวิตในสังคมประชาธิปไตยด้วย

ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ (2519 : 146-147) เสนอแนะว่า วิชาพื้นฐานการศึกษาควรช่วยนิสิตนักศึกษา ดังนี้

1. สามารถช่วยให้การจัดรูปแบบแห่งการคิดอย่างมีเหตุผลการแสดงออกในการสื่อความหมาย โดยเฉพาะการพูดไทยและเขียนไทย
2. มีความสามารถที่จะเข้าใจและสื่อความหมายภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 1 ภาษา
3. มีทักษะการหาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีความสามารถในการมองปัญหาและตัดสินใจโดย เฉพาะปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมของไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

5. มีความรู้และความเข้าใจในสาเหตุ พัฒนาการและความสัมพันธ์ในปัญหาสังคมไทย
 6. มีความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ของโลกปัจจุบันและปัญหาระหว่างประเทศ
 7. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ
 8. มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมวลมนุษยชาติ
 9. มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ลักษณะวิชาความรู้ต่าง ๆ
 10. มีความซาบซึ้งในธรรมชาติและผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ
 11. สามารถรักษาเงื่อนไขของธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่ดีและชักชวนให้ผู้อื่นรู้ถึง วรรณกรรม และศิลปกรรมของไทยทั้งที่เป็นของ โบราณและสมัยใหม่
 12. ตระหนักถึงค่านิยมหลากหลายที่จะรับมาปฏิบัติและยึดถือกัน
 13. มีวิถีชีวิตภายใต้หลักคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม
 14. มีความคิดที่จะอยู่ในสังคมประชาธิปไตย
5. คุณภาพของบัณฑิตสาขาดูริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

5.1 ความหมาย

จากเอกสาร "บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์" : (ทพวงมหาวิทยาลัย 2530 : 56) ได้ให้ความหมาย คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานรวมทั้งบุคลิกภาพที่เหมาะสม ซึ่งผู้สำเร็จ การศึกษาสามารถแสดงให้ผู้บังคับบัญชาเห็นประจักษ์หรือเป็นความรู้สึกของตนเอง

จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คำว่า "คุณภาพ" มีความหมาย ใกล้เคียงกับคำว่า "คุณลักษณะ" หรือ สมรรถภาพ (Competence) สมรรถภาพการทำงาน คือ หมายถึง การที่บุคคลสามารถแสดงความรู้และลักษณะในการปฏิบัติงาน (Houston, 1972 : 146) ส่วนชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2529 : 10) ได้ให้ความหมายของสมรรถภาพของครู (Teacher's Competency) ว่าเป็นความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เป็นครูที่มีในการจะช่วยให้ นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย จากความหมายดังกล่าว หากจะเทียบกับสมรรถภาพของบัณฑิตที่ไม่ใช่ครูแต่เป็นสาขาดูริยางคศิลป์แล้วอาจเป็นความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักดูริยางคศิลป์ ซึ่งมีในการทำงานด้านดูริยางคศิลป์

สำหรับคำว่า "สมรรถภาพ" และ "คุณลักษณะ" อาจกล่าวได้ว่า คุณลักษณะเป็นคำที่ให้ความหมายค่อนข้างจะกว้าง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของบัณฑิต ซึ่งแตกต่างจากสมรรถภาพของบัณฑิตในแง่ที่ว่าลักษณะของบัณฑิตนั้นอาจจะ เป็นได้ทั้งทางบวกและลบ แต่สมรรถภาพของบัณฑิตจะมี เฉพาะแต่ในทางบวกเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อกล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่ดีจึงอาจจะใช้ในความหมาย เช่นเดียวกับสมรรถภาพของบัณฑิต หรือคุณภาพของบัณฑิตได้ เฉพาะในบทนี้ ผู้วิจัยจะใช้ทั้งคำว่าคุณลักษณะของบัณฑิตหรือคุณภาพของบัณฑิต แล้วแต่กรณีที่ปรากฏใน เอกสารอ้างอิง

คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานด้านศิลปกรรมนั้นจะต้องมีความคิดความสามารถ และประสบการณ์ในการถ่ายทอดงานศิลปะ ซึ่งส่วนมากมักจะนึกถึง "ศิลปะที่มีรูปทรง" หรือ "ทัศนศิลป์" เท่านั้น แต่แท้ที่จริงควรหมายรวมถึง "วรรณศิลป์" และดุริยางคศิลป์" ด้วย อรุณ สรเทศน์ (2529 : 5) ว่า งานศิลปะมีอยู่หลายรูปแบบครอบคลุมถึงงาน จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ประณีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ และนาฏศิลป์ Herbert Read (1931) กล่าวว่า ศิลปทุกชนิดมีลักษณะร่วมกันอยู่บางประการ คือ การสื่อความหมาย ศิลปินจะต้องถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการสัมผัสไปสู่ผู้รับให้ได้เป็นผลสำเร็จ

งานด้านดุริยางคศิลป์ หรือที่เรียกว่า "นักดุริยางคศิลป์" นั้น ไกรวิทย์ ชันธศิริ (2529 : 21-22) กล่าวว่า ดุริยางคศาสตร์ เป็นวิทยาการซึ่งมุ่งที่จะ เสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนให้เกิดคุณค่าของชีวิต และสังคมในแง่ความประณีต งดงาม และการแสดงออกของจินตนาการโดยใช้เสียงเป็นสื่อ นักดุริยางคศิลป์จะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านทักษะ ด้านทฤษฎี ซึ่งรวมทั้งการประพันธ์เพลง (Theory and Composition) ที่พอจะนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ และยังคงต้องเชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์ และด้านการค้นคว้าวิจัย

บัณฑิตสาขาดุริยางคศิลป์จะต้องผ่านการศึกษาวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะวิชาเฉพาะสาขาซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตมากที่สุด เพื่อมุ่งที่จะเป็น "ศิลปินบัณฑิต" ส่วนวิชาพื้นฐานการศึกษาวิชาพื้นฐานของคณะศิลปกรรมและวิชาเลือก เสรีนั้น มีส่วนช่วย เสริมคุณภาพของบัณฑิตอีกทางหนึ่ง

การผลิตบัณฑิตสาขาดุริยางคศิลป์นั้นมุ่งจะ เสริมสร้างพัฒนาการให้ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ ทั้งเชิงวิชาการและสังคม ในด้านของดุริยางคศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในกลุ่มศิลปกรรมหรือ Fine Arts (ไกรวิทย์ ชันธศิริ, 2529 : 21) ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตดุริยางคศิลป์ ดังนี้

1. ให้ความเชี่ยวชาญด้านทักษะ ซึ่งในหลักสูตรของคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น นิสิตสามารถเลือกสอบ เข้าตามความถนัดของ เครื่องดนตรี ทางคณะได้กำหนดให้มีการสอบคัดเลือกทักษะในสายใหญ่ ๆ คือ ดนตรีคลาสสิกตะวันตก และคลาสสิกไทย ในอนาคตอาจเปิดรับทักษะด้านดนตรีแจ๊ส ดนตรีป๊อปปูล่า ดนตรีตะวันออกและดนตรีพื้น เมืองของไทยอีกด้วย

2. ให้ความเชี่ยวชาญในด้านทฤษฎี รวมทั้งการประพันธ์เพลงตามสายหรือวิชาเอกที่ศึกษาอยู่

3. ให้ความเชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์และการค้นคว้าวิจัย

จากเอกสารโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ เมื่อเริ่มก่อตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระบุให้ภาควิชาดุริยางคศิลป์เน้นทักษะดุริยางคศิลป์ไทยหรือดุริยางคศิลป์ตะวันตก

หลักสูตรคณะศิลปกรรมได้กำหนดกลุ่มวิชาพื้นฐานคณะ (Foundation Courses) โดยเป็นวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์ให้นิสิตนักศึกษาได้มีความเข้าใจในวิชาชีพศิลปกรรมร่วมกัน และเลือกเสรี (Electives) อีก 12 หน่วยกิต ทั้งนี้ เพื่อสร้างความถนัดเฉพาะสาขาวิชาให้แก่ นิสิตนักศึกษา

ในกลุ่มวิชาเฉพาะสาขาวิชา (Specialization) นั้น กำหนดไว้ 78 หน่วยกิต โดยแยกเป็นวิชาบังคับเสีย 66 หน่วยกิต และวิชาเลือกตามความถนัดแยกตามภาควิชาอีก 12 หน่วยกิต ทั้งนี้ เพื่อให้ นักศึกษามีความเชี่ยวชาญในด้านทฤษฎีและปฏิบัติในสาขาดุริยางคศิลป์

5.2 คุณภาพของบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันวิชาการชั้นสูงของสังคม มุ่งผลิตบัณฑิตที่เพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะตามปณิธานของมหาวิทยาลัย จนปรากฏผลเป็นองค์กรการศึกษาขนาดใหญ่เป็นที่รวมของทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรด้านวิชาการต่าง ๆ ในลักษณะเช่นนี้ การเข้าใจความหมายและการมีจุดยืนที่แน่นอนร่วมกัน เพื่อประสานกำลังในการดำเนินงานร่วมกันนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น แต่ด้วยขีดจำกัดด้านขนาดขององค์กรทำให้เริ่มปรากฏข้อขัดแย้งและความไม่ชัดเจนในจุดยืนที่ทุกคนสามารถยึด เป็นเป้าหมายในการดำเนินการร่วมได้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526 : 4)

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้มีการกำหนดปณิธานของมหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อเป็นหลักในการดำเนินงานผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพ ซึ่งในทางปฏิบัติปรากฏว่า ปณิธานของมหาวิทยาลัยถูกนำมากล่าวอ้างในการจัดทำแผนพัฒนา ระยะ 5 ปี ของมหาวิทยาลัยเกือบทุกครั้งที่ในการศึกษา สถานภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้านความคาดหวัง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 : 4) ได้ให้ข้อสังเกตที่ควรพิจารณาคือ

1. การนำปณิธานดังกล่าวมากล่าวอ้างในการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยนั้น ไม่เคยปรากฏผลการวิเคราะห์ หรือสิ่งที่ยืนยันว่า ได้มีกิจกรรมใดซึ่งมุ่งสนองต่อความต้องการในแต่ละส่วน ดังที่ระบุไว้ในปณิธาน ตลอดจนมีการกำหนดความสำคัญระดับก่อนหลัง

2. การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดในแต่ละช่วงปี ได้นำปณิธานมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในภาคปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

จากสภาวะดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อกระบวนการการผลิตที่ขาดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถ้าหากจะพิจารณากันโดยละเอียดแล้ว การผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพนั้นจะต้องดำเนินการตามปณิธานที่กำหนด

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เสนอแนะว่า วิชาการที่ต้องเร่งพัฒนาและบุกเบิกคือ ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้เรียน โดยจำแนกเป็น

1. ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาพื้นฐานต่าง ๆ

2. ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ

3. ความรู้และความเชี่ยวชาญในการประยุกต์วิชาการและวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหาหลัก

โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

นอกจากนี้ในด้านคุณธรรมในตัวผู้เรียนเองก็ต้องได้รับการส่งเสริมให้เป็นคุณสมบัติของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ

1. คุณธรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ได้แก่ การใฝ่รู้อยู่เสมอ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรอบคอบ การไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล และการเห็นการณ์ไกล

2. คุณธรรมเกี่ยวกับจริยธรรม ได้แก่ การรู้จักตนเอง การมีความรับผิดชอบ การมีศีลธรรม และการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

1. การนำปณิธานดังกล่าวมากล่าวอ้างในการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย นั้น ไม่เคยปรากฏผลการวิเคราะห์ หรือสิ่งที่ยืนยันว่าได้มีกิจกรรมใดซึ่งมุ่งสนองต่อความต้องการในแต่ละส่วนดังที่ระบุไว้ในปณิธาน ตลอดจนมีการกำหนดความสำคัญระดับก่อนหลัง

2. การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดในแต่ละช่วงปี ได้นำปณิธานมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในภาคปฏิบัติมากนักน้อย เพียงใด

จากสภาวะดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อกระบวนการการผลิตที่ขาดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถ้าหากจะพิจารณากันโดยละเอียดแล้ว การผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพนั้นจะต้องดำเนินการตามปณิธานที่กำหนด

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เสนอแนะว่า วิชาการที่ต้องเร่งพัฒนาและบุกเบิกคือความรู้ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้เรียน โดยจำแนกเป็น

1. ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาพื้นฐานต่าง ๆ
2. ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ
3. ความรู้และความเชี่ยวชาญในการประยุกต์วิชาการและวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหาหลัก โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

นอกจากนี้ในด้านคุณธรรมในตัวผู้เรียน เองก็ต้องได้รับการส่งเสริมให้เป็นคุณสมบัติของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ

1. คุณธรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ได้แก่ การใฝ่รู้อยู่เสมอ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความรอบคอบ การไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล และการเห็นการณ์ไกล
2. คุณธรรมเกี่ยวกับจริยธรรม ได้แก่ การรู้จักตนเอง การมีความรับผิดชอบการมีศีลธรรม และการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
3. คุณธรรมเกี่ยวกับการประยุกต์ และเผยแพร่วิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหาด้วยหลักวิชาและสภาพความเป็นจริง แล้วเสนอแนะผลอย่างเที่ยงธรรม มุ่งประโยชน์ประโยชน์ของประเทศและประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก

เอกสารที่นำมาศึกษาคุณภาพของบัณฑิตสาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3. คุณธรรมเกี่ยวกับการประยุกต์ และ เผยแพร่วิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหาด้วยหลักวิชาและสภาพความเป็นจริง แล้วเสนอแนะผลอย่างเที่ยงธรรม มุ่งประโยชน์ของประเทศและประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก

เอกสารที่นำมาศึกษาคุณภาพของบัณฑิตสาขาครุศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2530-2534

แผนพัฒนาการศึกษาจำแนกวัตถุประสงค์ของระดับอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา โดยมุ่งให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้ดังต่อไปนี้

1.1 ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และให้มีความสามารถในการสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระได้

1.2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และที่เหมาะสมกับความต้องการด้านพัฒนาวิชาการของประเทศตามความพร้อมของสถาบันโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

1.3 ให้ความสำคัญในการผลิตบัณฑิตในสาขาที่มีความสำคัญต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของประเทศและการพัฒนาวิชาการ

1.4 ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องทันแก่การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนให้มีความสมดุลระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ

1.5 ปรับปรุงคุณภาพอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะเน้นประสิทธิภาพทางการสอนและการวิจัยของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนวุฒิชของอาจารย์ สนับสนุนให้มีบุคลากรอย่างเพียงพอ ตลอดจนให้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานทัดเทียมกัน

1.6 ส่งเสริมการแต่งตำราภาษาไทย การจัดทำวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยและการปรับปรุงระบบสารสนเทศและห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการจัดการศึกษาและการวิจัยอย่างเพียงพอ

1.7 ปรับปรุงระบบบริหารของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงโครงสร้าง การได้มาซึ่งผู้บริหารระดับต่าง ๆ และการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาการอุดมศึกษา

1.8 เร่งรัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาระยะยาว เพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยคำนึงถึงกำลังทรัพยากรและความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

2. ปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากเอกสาร "การประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 พ.ศ. 2525-2526" ระบุปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไว้ว่า

"จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการสถาปนาขึ้นด้วยพระปรีชาญาณของพระมหาธีรราชเจ้าและแรงศรัทธาของประชาชนชาวไทย ถวายเป็นราชานุสรณ์แห่งพระอริยมหาราชผู้ทรงปรารถนาให้ปวงชนมีโอกาสดีเล่าเรียนเสมอกัน เพื่อยังประโยชน์แก่ชาติไทยไม่มีเวลาเสื่อมสูญ

มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นหลัก คือ การบุกเบิกแสวงหาทำนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้กับการเสริมสร้างคุณธรรม ให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัย เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติและปัญญา

ความรู้ที่นับว่าสำคัญยิ่ง คือ ความรู้เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคม อันได้แก่ความรู้และความเชี่ยวชาญในสรรพวิทยาการที่จะอำนวยประโยชน์แก่การดำเนินชีวิต

ส่วนคุณธรรมที่ผู้เรียนผู้รู้ถึงมี และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝัง คือ ความรู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรอง เหตุผล รับผิดชอบ เห็นการณ์ไกล มีศีลธรรม และ เสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3. วัตถุประสงค์และหน้าที่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์

จากเอกสารหลักสูตรศิลปกรรมบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และหน้าที่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ไว้ ดังนี้คือ

3.1 จัดและบริหารกิจการการเรียนการสอน เพื่อการผลิตบัณฑิตศิลปกรรมศาสตร์สนองความต้องการด้านกำลังคนตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2 ดำเนินการให้มีการวิจัยในขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมศาสตร์
ทั้งนี้ เพื่อการบุกเบิกวิทยาการใหม่และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3.3 จัดและบริหารกิจกรรม การให้บริการวิชาการแก่สังคมในขอบเขตที่
เกี่ยวข้องกับศิลปกรรม

4. จุดประสงค์ของการผลิตบัณฑิตดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

4.1 นักดุริยางคศิลป์ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะ ซึ่งในหลักสูตรของ
คณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น นิสิตสามารถเลือกสอบเข้าตามความถนัดของเครื่องดนตรี ในปัจจุบัน
ทางคณะได้กำหนดให้มีการสอบคัดเลือกด้านทักษะใน 2 สายใหญ่ ๆ คือ ดนตรีคลาสสิก
(Classic) ตะวันตก และคลาสสิกไทย ในอนาคตอาจเปิดรับทักษะด้านดนตรีแจ๊ส ดนตรีป๊อปปูล่า
ดนตรีตะวันออก และดนตรีพื้นเมืองไทยอีกด้วย

4.2 นักดุริยางคศิลป์มีความเชี่ยวชาญในด้านทฤษฎี รวมทั้งการประพันธ์เพลง
(Theory and Composition) คามสายหรือวิชาเอกที่เรียนอยู่ แต่เนื่องจากความจำกัดของ
สถานที่เรียน และจำนวนอาจารย์ผู้สอน จึงยังไม่สามารถเปิดรับเป็นวิชาเอกได้ ปัจจุบันทาง
ภาควิชาได้เปิดสอนเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือก ซึ่งมีความสมบูรณ์พอที่นิสิตจะนำความรู้ไป
ประกอบอาชีพในด้านนี้ต่อไปได้

4.3 นักดุริยางคศิลป์ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์ และการค้นคว้า
วิจัย ซึ่งนิสิตในภาควิชาดุริยางคศิลป์จะได้เรียนโดยละเอียดกว้างขวางทั้งประวัติดนตรีตะวันออก
ในการผลิตผู้เชี่ยวชาญในด้านประวัติและวิจัยดุริยางคศิลป์ อาจเปิดรับนิสิตระดับปริญญาโท
ถ้าหากมีความพร้อมในด้านบุคลากร สถานที่สอนและตำราในการค้นคว้าอย่างเพียงพอ ซึ่งรวมทั้ง
นโยบายในการส่งเสริมและผลิตมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอีกด้วย ในปัจจุบันทางภาควิชา
ดุริยางคศิลป์ได้เน้นหนักทางวิชาเอกด้านทักษะดุริยางค์ไทย หรือดุริยางค์ตะวันตก 27-30 หน่วยกิต
นอกจากนี้ยังจะได้ศึกษาในด้านการศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยอีก 30 หน่วยกิต พื้นฐานคณะ
ซึ่งรวมทั้งพื้นฐานด้านดุริยางคศิลป์ นฤมิตศิลป์ นาฏยศิลป์ ทั้งสิ้น 15 หน่วยกิต ทฤษฎีและประวัติ
ดุริยางคศิลป์รวม 42 หน่วยกิต นอกจากนี้จะเป็นวิชาเลือกอีก 12 หน่วยกิต และเลือกเสรี
9 หน่วยกิต ซึ่งนิสิตมีสิทธิที่จะเรียนด้านทักษะให้มากขึ้นหรือเลือกเรียนวิชาที่สนใจเพิ่มเติมขึ้นอีก
จากที่กำหนดไว้ก็ได้

สำหรับการผลิตบัณฑิต สำหรับครุคนตรีเพื่อสอนในระดับอนุบาล ประถม หรือ มัธยมนั้น ปัจจุบันคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำการสอนในสาขาคณิตศึกษายู่แล้ว ทางภาค ศึกษาศาสตร์ จึง เน้นการสอนด้านผลิตศิลป์บัณฑิต หรือ เน้นด้านวิชาชีพ เช่น ทักษะการสอน การเล่น เครื่องดนตรีชั้นสูง

อย่างไรก็ตาม ในบางวิชา นิสิตจากคณะครุศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ รวมทั้งนิสิต คณะอื่น ๆ ที่สนใจในการเรียนบางวิชาของภาควิชาศึกษาศาสตร์ก็สามารถมาติดต่อเรียนได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าสายวิชาและผู้นสอน ซึ่งถือว่าเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านศึกษาศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่ง คือ ต้องการปลูกฝังความสามารถในการแสดงออก ของนิสิตผู้เรียนในสาขานี้ เพื่อการนำเอาศิลปและศาสตร์ที่เรียนมาสื่อความหมายถ่ายทอด จินตนาการและความมั่นคงใจในการทำงานอย่างมีระบบระเบียบวินัยและมีประสิทธิภาพ

แนวความคิดในการวิจัย เรื่องคุณภาพของบัณฑิต

แนวความคิด เรื่องคุณภาพของบัณฑิต วิชาเอกศึกษาศาสตร์ ได้มาจากการวิเคราะห์ พฤติกรรมที่คาดหวังจากแหล่งต่าง ๆ ดังแสดงในรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงแหล่งวัตถุประสงค์ พฤติกรรมที่ต้องการ และคุณลักษณะที่คาดหวังของบัณฑิต วิชาเอกศึกษาศาสตร์

แหล่ง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ต้องการ	คุณลักษณะที่คาดหวัง
1. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6	ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และ จริยธรรมที่พึง ประสงค์ สามารถ ปรับตัวให้เข้ากับ ภาวะการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ และสังคม	ความรู้สึกรับผิดชอบ ระเบียบวินัย ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการ สร้างงาน ความสามารถในการ ประกอบอาชีพ	คุณลักษณะที่เอื้อต่อการ ปฏิบัติงาน 1. คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ 2. คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม

แหล่ง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ต้องการ	คุณลักษณะที่คาดหวัง
	และให้มีความ สามารถในการ สร้างงานและ ประกอบอาชีพ อิสระได้ให้ความ สำคัญในการผลิต บัณฑิต ในสาขาที่ มีความสำคัญคือ การอาร์งไวซึ่ง เอกลักษณ์ของ ประเทศและการ พัฒนาวิชาการ	ความรักและศรัทธา ในอาชีพ ความขยันขันแข็ง การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามารถในวิชา ดุริยางคศิลป์อย่าง ลึกซึ้ง ความสามารถใน การสร้างงานศิลปะ ในสาขาดุริยาง คศิลป์	
2. ปณิธานของ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	บุกเบิกแสวงหา ทะนุบำรุงและถ้าย ทอดความรู้กับการ เสริมสร้างคุณ ธรรมให้บัณฑิตของ มหาวิทยาลัย เป็นผู้ เพียบพร้อมด้วยสติ ปัญญา ความรู้ที่นับว่าสำคัญ ยิ่งคือความรู้เพื่อ ความเจริญของ บุคคลและสังคม อัน ได้แก่ ความรอบรู้	ความรู้ความสามารถ	คุณลักษณะที่เอื้อต่อการ ปฏิบัติงาน

แหล่ง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ต้องการ	คุณลักษณะที่คาดหวัง	
	และความเชี่ยวชาญใน สรรพวิทยาการที่ อ่านนายประโยชน์แก่ การดำรงชีวิต ส่วนคุณธรรมที่ผู้เรียน รู้ทั้งมีและจุพาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยถือว่าเป็น หน้าที่ที่จะต้องปลูกฝัง คือความรู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ คิตรีเริ่ม สร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรอง เหตุผล รับผิดชอบ เห็นการณ์ ไกล มีศีลธรรมและ เสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม	การรู้จักตนเอง การใฝ่หาความรู้ เสมอ ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความรอบคอบ ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ มองการณ์ไกล ความมีศีลธรรม การเสียสละเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ	
3.	วัตถุประสงค์ และหน้าที่ ของคณะศิลป กรรมศาสตร์ แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	ผลิตบัณฑิตศิลปกรรม ศาสตร์สนองความต้องการ การด้านกำลังคนตาม แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	ความสามารถในการ ปรับตัว ความสามารถในการ สร้างงาน ความสามารถในการ ประกอบอาชีพอิสระ	คุณลักษณะที่เอื้อต่อการ พัฒนาประเทศ

แหล่ง	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมที่ต้องการ	คุณลักษณะที่คาดหวัง
4. จุดประสงค์ ของการ ผลิตบัณฑิต ดุริยางค ศิลป์	มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านทักษะ	ความชำนาญในการใช้ เครื่องดนตรี ความสามารถในการ ปฏิบัติอย่างคล่องแคล่ว ความถนัดในเครื่อง ดนตรี	คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ
	มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านทฤษฎี	ความสามารถในทฤษฎี หรือหลักการ	คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ
	มีความเชี่ยวชาญ ในด้านประวัติ ศาสตร์และการ ค้นคว้าวิจัย	ความสามารถในด้าน ประวัติศาสตร์ ความสามารถในด้าน การค้นคว้าวิจัย	

6. การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523) ได้ศึกษาลักษณะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนไทย พบลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ 8 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหลายชนิด ซึ่งสามารถจัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท

1. พฤติกรรมของพลเมืองดี
2. พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และ
3. พฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพสูง

ผู้วิจัยได้สรุปพฤติกรรมทั้ง 3 ประเภทว่าเป็นพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ 8 ประการนั้น เป็นลักษณะพื้นฐานทางจิตใจเสีย 3 ประการ นอกนั้นเป็นลักษณะที่เป็นหลักอีก 5 ประการ ลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ คือ สติปัญญา สุขภาพจิต และประสมการณ์ทางสังคม ส่วนลักษณะที่เป็นหลัก คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตนเอง แรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น

ผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะทางจิตใจทั้ง 8 ประการไปเป็นแนวทางการพัฒนาจิตใจของข้าราชการไทย ข้อที่น่าสังเกตมากที่สุด คือ การที่ข้าราชการไทยนั้น เป็นกลุ่มคนที่มีคุณภาพสูงสุด เพราะก่อนที่จะมาเป็นข้าราชการจะต้องมีการสอบแข่งขันจึงจะได้บรรจุเข้าทำงาน แต่เมื่อปฏิบัติราชการนาน ๆ เข้า ประสิทธิภาพของงานกลับลดลง ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลว่า สภาพระบบข้าราชการอาจจะมีสิ่งที่มาขัดขวางหรือบิดเบือนลักษณะที่ดึงามของบุคคลให้ลดน้อยลง และในขณะเดียวกันก็ยั่วยุลักษณะที่ไม่เหมาะสมของบุคคลให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม บุคคลจึงมีลักษณะทางจิตใจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตัวอย่างเช่นงานพิมพ์ดีดที่มีงานมาไม่สม่ำเสมอ บางเวลานั่งว่างจนเกิดนิสัยเกียจคร้าน เมื่อมีงานเข้ามาก็ทำไปอย่างช้า ๆ ถ้าเป็นงานด่วนก็เร่งให้ไม่ได้เพราะไม่เคยชินกับการทำงานแข่งกับเวลา เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบสภาพความขยันขันแข็งของข้าราชการไทย ซึ่งเดิมเป็นคนขยันขันแข็งแต่มาอยู่กับผู้บังคับบัญชาเป็นคนขยัน ผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะขยันตามไปด้วย แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาไม่ขยัน ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความขยันสูงอยู่อาจจะต้องไปขยันในสภาพอื่นแทน

ประนอม สัมฤทธิ์สุวรรณ (2523) ได้ศึกษา "ทัศนคติของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่มีต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน การปรับตัวและความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัยครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" พบว่า บัณฑิตจากวิทยาลัยครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า บัณฑิตจากวิทยาลัยครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพด้านการสอน สมรรถภาพด้านวิชาการ อยู่ในเกณฑ์ปานกลางและสมรรถภาพด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวและความรับผิดชอบ ในเกณฑ์สูง ไม่ว่าจะพิจารณาจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน

ทพวงมหาวิทยาลัย (2530) ได้วิจัย "บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" เฉพาะในคุณภาพการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของนายจ้างหรือตลาดแรงงาน เพื่อประเมินระดับคุณภาพของบัณฑิตในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีงานทำแล้ว และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ เมื่อปีการศึกษา 2526 ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู แพทย์ศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และประมง มนุษย์ศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา วิจิตรศิลป์

และประยุกต์ศิลป์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และสังคมศาสตร์ จำนวน 930 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ว่าจ้างหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 595 คน แบ่งออกเป็นส่วนราชการ 300 คน รัฐวิสาหกิจ 35 คน และจากภาคเอกชน 260 คน

งานวิจัยดังกล่าว พบว่า คุณสมบัตินักวิชาชีพของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ว่าจ้างจากภาครัฐบาลและเอกชนมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและพัฒนาวิชาชีพ

ภาครัฐบาลมีความต้องการผู้ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา ความสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

สำหรับภาค เอกชนนั้น ต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ให้ เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ความสามารถในการ เรียนรู้งาน ใหม่ ๆ ได้เร็ว นอกจากนี้ยังต้องการผู้มีประสบการณ์ในการทำงานอีกด้วย

2. ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ พบว่ามีความแตกต่างระหว่างความต้องการของภาครัฐบาลกับภาคเอกชนมาก โดยที่ ภาครัฐบาลต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เป็นอันดับแรก รองลงมาต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในการวิจัย และความต้องการในการบริหาร

ภาคเอกชนมีความต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถด้านบริหาร เป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาได้แก่ความรู้ ความสามารถในภาษาต่างประเทศ และความรู้ด้านคอมพิวเตอร์

ส่วนด้านบุคลิกภาพนั้น ภาครัฐบาลและเอกชนมีความต้องการไม่แตกต่างกัน โดยเห็นคุณลักษณะตรงกัน คือ มีความรับผิดชอบ ขยันอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ ความภูมิใจในตัวเอง มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างในภาคเอกชนยังแสดงความ ต้องการเพิ่มเติมในคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น การกล้าแสดงออก การตรงต่อเวลา การมีเหตุมีผลและการมีทัศนคติที่ดีต่องานและนายจ้าง

กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (2530) ได้สำรวจวิจัย "ความต้องการบุคลากรทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา" นำมา เป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศและ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ หัวหน้าหมวดวิชาศิลปะ ผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศ

การวิจัยดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ครูที่สอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์นั้นส่วนมากครูที่สอนในระดับประถมศึกษาไม่มีวุฒิดนตรีและนาฏศิลป์
2. ผู้บริหารต้องการครูทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์
3. วิชาดุริยางคศิลป์ควรเน้นอยู่ในลำดับต้น ๆ
4. ผู้บริหารเห็นด้วยเป็นอย่างมากในด้านต่อไปนี้
 - 4.1 การให้ผู้เรียนได้เรียนดนตรีและนาฏศิลป์นั้น เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม
 - 4.2 ครูผู้สอนทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ควรจะเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษามาโดยตรง
 - 4.3 ครูผู้สอนขาดทักษะทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกนาฏศิลป์ว่า ควรให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาโท ขับร้องเพลงไทยและมีความรู้ทางด้านดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมือง และนาฏศิลป์พื้นเมืองด้วย ส่วนผู้เรียนวิชาเอกทางด้านดนตรีไทยควรเรียนวิชาโทขับร้องเพลงไทย และมีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยและดนตรีพื้นเมืองด้วย นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้เสนอแนะในเรื่องหลักสูตรวิชานาฏศิลป์และดนตรีไทย ควรมุ่งผลิตให้ผู้เรียนออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว หรือเป็นผู้บริหารธุรกิจส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยอีกด้วย